

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica štev. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . „ 2.-
četriletna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0-10

Št. 20.

V Ljubljani, dne 12. aprila 1912.

Leto VII.

Slovensko krščansko socialno delavstvo.

Organizacija slovenskega krščansko socialnega delavstva ima že svojo zgodovino in mladim ljudem, ki še niso videli onih burnih in obenem lepih časov, ko si je krščansko socialni delavec v Ljubljani s silo pot delal do delavske osvoboditve, tréba je v spomin poklicati in oživetiti tiste dni, ki so prinesli v naše delavstvo novo življenje in frišno kri.

Prvi oklic za delavsko organizacijo je prinesel oni znameniti 1. katoliški shod leta 1890 v Ljubljani, ki je spočel preroditev slovenskega ljudstva na podlagi krščanskih načel in postavil vogelni kamen te krasne politične, gospodarske in kulturne stavbe, ki stoji sedaj pred nami. Vendar so pa minila cela štiri leta, predno je prišel človek, ki je ta klic pograbil in mu vdihnil življenje v podobi delavskih organizacij. Manjkalo nam je ljudij, kakor nam jih še dandanes manjka, ki bi prijeli z gorkim srcem za to težko delo in orali ledino slovenskega proletariata. Začetek krščanskega slovenskega delavskega gibanja moramo torej nastaviti šele v leto 1894. Takrat je stopil med drugimi delavskimi pionirji na dan dr. I. Krek, ki je bil takorekoč središče vsega proletarskega gibanja. Socialna demokracija je imela tokrat že precej trdno stališče na Slovenskem in razvijala je ne navadno živavost in delavnost. Proti razširjanju se soc. demokraciji in proti zapuščenosti in zanemarjenosti slovenskega delavstva je bilo treba nekaj storiti.

Najprej je bilo treba s politično-izobraževalnim delom in poukom. Začeli so se delavski shodi, prirejale so se socialna predavanja, začela so se ustanavljati krščansko socialna delavska društva. Povsod se je vnela živahna agitacija za delavsko gibanje na deželi in v Ljubljani. Z eno roko je bilo treba zidati, z drugo se boriti proti demokratom in pritisku liberalcev. Najživahnejše pa je bilo v Ljubljani. Ta doba traja od leta 1894 pa do leta 1900 oziroma par let čez. V tem času se je položil temelj organizaciji železničarjev, predilnega in tobačnega delavstva. Osnovale pa se je tudi katoliško politično delavsko društvo v Ljubljani in pa razna delavska društva po industrijskih krajih. To delavsko gibanje je šlo v prvi vrsti za tem, da

se delavstvo vzbudi in politično organizira, dasi se tudi strokovna stran delavskega gibanja ni zanemarjala.

Ta doba je ena izmed najlepših in najživahnejših v zgodovini slovenskega proletariata. Vpričo tega gibanja ni mogla soc. demokracija nikamor in je vedno bolj nazadovala. Soc. demokrati so izgubljali pozicijo za pozicijo in središče njihovega gibanja je postal Trst. Krščanski socialci so prišli v ljubljansko bolniško blagajno in pri volitvah v splošno kurijo je dobil tudi v Ljubljani večino krščansko socialni kandidat. Vršilo se je nešteto delavskih shodov, na katerih so se delavske vrste navduševale za krščansko socialne misli. Ko bi se bilo tako nadaljevalo z začetnim delom, bi bila danes soc. demokracija na Slovenskem, vsaj na Kranjskem izpodkopana.

Po letu 1902 se je pa začela pri nas huda borba. V kranjskem deželnem zboru je začela katoliška stranka obstruirati in treba je bilo napeti vse sile in moči, da se stre liberalna premoč in nasilje. Roko v roki, s tem je šla tudi borba za splošno in enako volilno pravico v državni zbor in razširjenje volilne pravice v dež. zbor. Ta boj in pa gospodarsko delo na deželi, je zaposlilo vse naše najboljše moze in politične sile, da se niso mogli tako intenzivno pečati z delavsko organizacijo kakor bi se bilo treba. Politična delavska stanovska organizacija je stopila nekoliko v ozadje, pač pa so se v tej dobi snovala krajna strokovna društva. Akcija pa ni tako napredovala kakor bi bilo želeli. Vzrok je bil pač ta, ker se ni mislilo na to, da bi se izšolani sposobni delavci in delavke nastavliali kot tajniki strokovnih organizacij. Treba je bilo strokovno organizacijo poživiti.

Leta 1909, dne 28. septembra, se pa začelja nova doba za krščansko gibanje. Ta dan je bil ustanovni občni zbor Jugoslovanske Strokovne Zveze. Razkositost delavskih organizacij in mrtvilo v delavskem gibanju, nekatera strokovna društva kakor železničarjev, kamenarjev, tesarjev so čisto propadla, so zahtevala zdravlila. Treba je bilo vse gibanje osredotočiti in ga na strokovna tla postaviti. Temu namenu naj bi služila J. S. Z.

Kako se je to vršilo, naj povejo sledeče številke. Danes ima J. S. Z. 45 skupin s približno 2500 člani (tekoča številka članov je 2800. Lani je rešila pisarna 2542 vlog in letos že (10. aprila

1912) 593. Premoženje J. S. Z. je znašalo 31. decembra 1911 l. 15.374 K 49 v, navzlic temu, da je plačala J. S. Z. ogromne podpore.

Poleg J. S. Z. ima slovensko delavstvo še druge od te popolnoma neodvisne organizacije: Skupina Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze Ljubljana (1200 članov), podporno društvo tobačnih delavcev in delavk v Ljubljani. Skupine in plačilnice Prometne zveze železničarjev (600 članov) in stara strokovna društva: Sava, Devica Marija v Polju, društvo rudarjev v Idriji, strokovni oddelki izobraževalnega društva Domžale in več katoliških delavskih društev, kakor: Ljubljana, Idrija, Jesenice, Tržič, Celovec, Prevalje, Maribor, Gorica in druga.

Taussigovo postopanje z delavci.

(Govor poslanca Gostinčarja v seji poslanske zbornice dne 29. marca 1912.)

Govoriti hočem, da javno razmotrivam, kako značilno da veliki kapitalisti spoštujejo pogodbe s svojim delavstvom.

Pogodbo prekrši tisti, ki določi pogodbe ne izpolnjuje. Če pregledujemo delavske pogodbe, opazamo, da se v večini podjetij o dogovorih med delavci in delodajalci niti govoriti ne more. Delavec pogoje delovne pogodbe šele izpozna, ko že dela. Plača in disciplina se narekuje, kdor ni zadovoljen, lahko zveže svojih sedem čespelj in gre. Obrtna postava je nasproti delavcem veliko strožja, kakor nasproti delodajalcem. Delodajalec mora delavcu, če ga brez vzroka in odpovedi odpusti, izplačati 14dnevno plačo in cela zadeva je končana. Če pa delavec brez odpovedi in brez razlogov zapusti delo, ga kaznujejo in še prisilijo, da se mora na delo vrniti in da mora poravnati škodo, ki je nastala, ker je delo zapustil.

Dokazati hočem, kako neenako da postopajo postava z delavci in delodajalci. § 84., ki govori o plačah, predpisuje:

»Če lastnik obrata brezpostavno dopustnega razloga (§§ 82 in 101) kakega pomožnega delavca predčasno odpusti ali mu da povod, da predčasno razruši delovno razmerje (§ 82 a), je dolžan, da izplača pomožnemu delavcu plačo in kar je še dogovorjeno za preostali čas odpovedane dobe.

Strah v La Villette.

(Konec.)

19. avgusta.

Storjeno je!
Zdaj, ko je vse minulo, se mi roki ne treseta. Miren sem, kakor vedno.
Sem li kaj hudega storil?
Sam sem sodil, zato nisem kriv.
Pred La Villettom sem čakal. Videl sem, ko sta se pripeljala in ko ji je galantno ponudil roko, da ne pade, ko je že zdavnaj padla.
Smejala se je, ko je mimu mene korakala, smejala, ko je stopala po zemlji, kjer je pred osmimi dnevi Ellen ležala mrtva.
Ravno tu . . .
Ne more me preoblečenega izpoznati, zato se ji lahko približam.
V neko ložo je ž njim izginila.
Prisluškavam.
»Tega nisi znala?«
»Ne! Brez brade se mi pa še bolj dopadeš. Povej, zakaj nosiš tu brado?«
»Da se pošalim. Saj ni prepovedano in veseli me, ker me nihče ne izpozna.«
To sem čul.
Njegova brada je ponarejena.

»Ponarejeno brado sem nosil, ko sem bil zadnjič z Ellen tu.«

Na to se nisem spomnil. Moral sem biti torej precej razburjen, a kaj za to.

Njen glas, med tisočerimi bi ga bil izpoznal.

»Kje je Ellen?«

Kaj odgovori. Pozorno poslušam.

»Mislim, da to ti znaš. Ali ti ni pisala?«

»Ne! Pisala mi je zgolj, kako da naj se s teboj sporazumem.«

»Ellen je bila nenadoma odpoklicana, ne vem, kako da jo je odpoklical. Vrnila se ni, dasi sem do dveh na njo čakal.«

Ničesar ne slutim, zato lahko vse storim.

Zvijača se posreči in Ada sama zapusti dvorano. Čakal sem jo na cesti, kakor pred osmimi dnevi Ellen.

Stopil sem pred njo.

Ko me je izpoznala, je ostrmela, ni mogla besedice izpregovoriti.

Krivda.

Rekel sem ji:

»Tu je vsled tvoje krivde morala Ellen umreti in tu boš tudi ti umrla.«

Kako se je bala smrti, ki ni mogla dovolj živeti. In strah ji je pomogel, da je zaklicala:

»Na pomoč! Na po . . .!«

In storjeno je bilo.

Moje roke so jo objele ob smrtnem sunku. Čutil sem vročo kri na svojih rokah, ki me je oskrunila.

To bi se ne bilo smelo zgoditi.

Hitro ji izpraznim žepe in temna noč me je vzela.

Vse je minilo.

Miren sem. Zadovoljno sem spal, mirno, tiho, dolgo brez sanj.

20. avgusta.

Čudno!

Vest!

Nič me ne peče, dasi je bila moja roka krvava.

A voda je kri odstranila in očistil sem botalci.

Ali čutim kesanje? Ne! Čutim, da sem postopal prav. Zakaj bi me pekla vest, ko sem bil pravičen sodnik, ki sem vse premislil, predno sem zločin izvedel.

Saj mora krivdi slediti kazen.

Čitam, kar pišejo o strahu v La Villettu. Ali ni samo sodil?

Rajnic ni še nihče izpoznal. To je dobro, ker tako nihče o moji sramoti ne more govoriti.

§ 85. pa tiče delavca, ki na primer brez odpovedi ali brez razloga delo zapusti.

§ 85. slove:

»Če kak pomožni delavec lastnika obrata brez postavno dopustnega razloga (§§ 82 a in 101) predčasno zapusti, je zagrešil prestopok obrtnega reda in se mora po določilih obrtnega reda kaznovati.«

§ 84. ne določa nikake kazni, pač pa se ti isti delavec, ki samovoljno delo zapusti, kaznuje.

»Poleg tega je pa še lastnik obrata upravičen, da pomožnega delavca po oblasti prisili, da se vrne na delo toliko časa, kolikor ga še manjka, in da poravnajo škodo, ki je nastala.

Navedena postavna določila so neenako pravična nasproti delavstvu. Zavzemati moramo pač stališče, da sta po sedanjih postavah delavec in delodajalec enakopravna državljana, to pa ni, če se dela razlika delavcem na škodo. Moderna postavodaja mora gledati, da obsega za gotove prestopke in hudodelstva enaka kazenska določila. Če je delavec, ki zapusti delo ali ki prelomi pogodbo, koznovan, bi morala postavna sliči tudi delodajalca veljati. Tega stališča pa gospodje tvorničarji ne zavzemajo. Kar tiče njih, ne akceptirajo in redno pogodb z delavci ne drže. Postava leta 1885. podeljuje delodajalcu pravico, ki se pametno ne more utemeljevati. Posledice teh predpravil zato tudi slabjšemu delavcu škodujejo. Kako da je tvorničarjem na tem, da drže pogodbe z delavci in kako sodijo o moški besedi nasproti delavcem, dokazujejo tozadevni kričeči slučaj. Navesti hočem le en zgled. Ravnateljstvo papirnic Leykam Josefthal ni držalo pogodb z delavstvom, ki so se sklenile v navzočnosti po posredovanju kranjskega deželnega predsednika. Pogajali smo se svoj čas pri deželni vladi v navzočnosti deželnega predsednika, a ravnateljstvo teh tvornic, ki jih neki Taussig vodi, teh pogodb ni spoštovalo in ni izpolnilo, kar je delavcem v pogodbah obvezno dovolilo. Ali se tako ne kršita pogodba in zvestoba? A pride še lepše! Ravnateljstvo in milijonar Taussig sta mirno trpela, da je bilo delavstvo glede na plače in na svoje pravice ogoljufano. Po dotični pogodbi dobe delavci akordno plačo, za toliko in toliko kil morajo toliko in toliko zaslužiti. Skozi več mececev so pa delavce tako goljufali, da so jim, ne da bi to delavci znali, pri dokončanem delu dva odstotka odtrgovali. Te goljufije se gospod Taussig ni sramoval. Cela družba zasluži, da bi jo zaprli. A ne dovolj! Ta mož pritiska delavstvo, ker upa, da tako dobi od dežele Kranjske gotove ugodnosti ob električnih deželnih napravah. Zaslužil bi rad nekaj milijonov. Trpeti morajo delavci, ki jih brez razloga iz tovarne odpušča. Starim delavcem se jemlje kruh, da bi se tako na deželno upravo pritiskalo v korist nikdar site Taussigove denarne vreče. S tem pritiskom upa prisiliti kranjsko deželno upravo, da mu poda roko (Dr. Krek: In da plača 2 milijona preveč!). To se mu ne bo posrečilo. Ponujal je tudi nekaterim gospodom na Kranjskem mesta upravnih svetnikov, da tako svoje milijone dobi. Tak mož spada v ječo, ker to, kar dela, je direktna korupcija, direktna lumparija. Če se delavci goljufajo, če se jim plače kradejo in če se list,

ki mu to očita, ne toži, to dokazuje, da so gospodje znali, kar so počenjali.

Pa se še nahajajo ljudje, ki trdijo, da postava, o kateri se danes posvetujemo, lahko škodljivo učinkuje. Mi nočemo drugega, kakor da se doseže med delodajalcem in delojemalcem enakost. Delavec je ravno tako državljan, kakor največji kapitalist. (Pritrjevanje.) Delavec mora žrtvovati sebe in svoje zdravje, kapitalist pa edino svoj denar. Postava mora zato delavca čuvati in moderna postavodaja mora skrbeti, da se to v zadostni meri zgodi. Neobhodno so potrebne delavske obrambne postave, da ne bodo mogli več počenjati takih lumparij, kakoršne uganja Taussig in Leykam Josefthalskih papirnicah. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.)

Tobačno delavstvo.

Smrtna kosa. Dne 21. marca 1912 je umrla vpokojena tobačna delavka Neža Srebotnik, dne 9. aprila 1912 je pa umrla Frančiška Panigac. Rajnici sta bili članici Podpornega društva. Naj počivata v miru!

Vpokojene so bile 1. aprila 1912 delavke: Uršula Valentinčič, ki je delala v tvornici 35 let in je bila članica obeh naših strokovnih organizacij; nadalje Apolonija Černe, ki je delala v tvornici 32 let in Terezija Kump, ki je delala v tvornici 10 let. Obe sta bili članici našega Podpornega društva. Vpokojena je bila tudi Marija Škufca, ki je delala v tvornici 29 let. Vsem vpokojenim delavkam želimo, da srečno in veselo uživajo pošteno zaslužen pokojnino.

»Glasnik« izide po občnem zboru Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze. Občni zbor bo v ponedeljek teden.

Občni zbori naših strokovnih organizacij se izvedejo še ta mesec. Ob tej priliki opozarjamo vse naše ljudi, da naj občnih zborov ne opuste, marveč da naj se z vso vneto udeležijo občnih zborov in da naj se odločno agitira, da bodo občni zbori sijajno obiskani. Tobačna delavka, tobačni delavec je v Ljubljani, rekli bi, takorekoč močan temelj naše izobraževalne in politične krščanske ljudske organizacije. Marijine družbe, organizacije, združene v S. K. S. Z. to znajo in prav je, da je tako. Nikakor pa ne sme tobačno delavstvo zanemarjati lastnih stanovskih organizacij, tistih organizacij, ki so mu izboljšale gnotne razmere in ki sta tobačno delavstvo dvignili na tisto visoko socialno stopnjo, v kateri se danes nahaja. Tisti, ki so že dolgo v tvornici in tisti in tiste, ki so vpokojeni, Vam lahko povejo, kako je bilo, ko delavstvo še ni bilo stanovsko združeno in kako so se razmere izpremenile. Zato je pa tudi nujno potrebno, da se občnih zborov in svojih stanovskih shodov tobačno delavstvo v najboljšeštem številu udeleži sebi in svoji strokovni organizaciji v čast. Delajmo! Agitirajmo!

Zaupniki in zaupnice »Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze« se vabijo na velevažen sestanek, ki bo v sredo takoj po dokončanem delu v društveni sobi pri Krčonu na dvorišču.

Ljubljanska ljudska organizacija.

Shod. Prihodnjo nedeljo 14. t. m. sklicuje klub občinskih svetnikov S. L. S. shod v veliki dvorani „Ljudskega Doma“. Začetek ob 10. uri dopoldne. Govorita obč. svetnika dr. Ivan Za-

jec in Ivan Štefe. Somišljeniki in somišljenice, vsi na shod!

Velikani med živalmi v pradobi. O tem zanimivem predmetu bo prihodnji torek v veliki dvorani „Ljudskega Doma“ predaval g. primarij dr. Iv. Robida. Predavanje bo pojasnjevalo lepo število skioptičnih slik. Z ozirom na stroške za slike bo vstopnina 10. vin. za osebo. Začetek predavanja ob 8. uri zvečer.

Znana pesnica in pisateljica **Paul Maria Lacroma, pl. Maria Schmitz-hausen**, se je izrazila v nekem pismu na lekarnarja **Feller** tako-le: „Ne morem si kaj, da Vam ne bi povedala, kako neskončno dobro mi je delo, ko sem uporabljala po baronici **Freitag** dobljeni fluid z. v. z. „Elsa-fluid“ zoper nevralgične bolečine. Sprejmite od velike trume gorke zahvale dolžnega človeštva najtoplejšo zahvalo.“ Na tisoče enakih priznanj iz različnih krogov govori jasno o blagodejnem vplivanju tega domačega zdravila, ki se je more dobiti 12 malih steklenic, 6 dvojnatih, ali 2 specialnih franko za 5 K pri lekarnarju **E. V. Feller v Stubici**, Elzatr, 264 (Hrvatsko).

Železničar.

Prihodnji sestanek skupine Ljubljana se vrši dne 13. aprila 1912 ob navadni uri in v navadnih prostorih. V presojo pride veliko zelo važnih zadev, tikajočih se nižjih uslužbencev in delavcev, zatorej naj vsak prihiti k sodelovanju. Še enkrat opomnimo, da se k sestanku ne bo nikogar posebno vabilo; komur je mar za njegove stanovske razmere, čita pridno »Našo Moč« in v njej najde vselej, da so vsi člani vabljeni in pa tudi dolžni k sestanku priti. Proč z zaspanostjo!

Prijatelj! Dovolj nam vprašanje, če si upošteval naš nasvet v predzadnji številki našega lista in si pripravil kaj pirhov za svojega predsednika in za celo našo organizacijo. Si porabil priliko dveh zaporednih praznikov, ki nisi bil tako trdo k delu priklenjen in si imel priliko se sniti s tem ali onim tovarišem ter ga povabiti k pristopu v našo zvezo! Stori si lahko dvoje dobrega. Organizaciji si pridobil enega vojščaka, prijatelju pa storil dobroto s tem, da si ga privedel v sredo poštenih krščanskih ljudi in mu zasigural tudi gnotno podporo, katero bo šele vedel ceniti, ko je bo najbolj potreben. Takrat ti bo hvaležen in ti boš vesel, da se ti je posrečilo svojemu bližnjemu pokazati pravo pot do samopomoči. Praznik vstajenja Gospodovega naj bi bil tudi praznik probujenja tistih siromakov, ki se še vedno pušče slepiti od brezvestnih, zgolj samopašnih lažiprijateljev. Vsi, ki so jih rodile in vzgojile dobre krščanske matere, ne bi smeli tako slepo dreti za tisto pohujšano bando njih izkoriščevalcev, katera zatajuje vero in Boga, proklinja in smeši verske obrede, tlači v blato vsako postavu in neti upor proti družabnemu in državnemu redu. Obetajo vam zvezde z nebes in vi slepo verjamete ter jih pitate z vašimi žuljavimi rokami z vašim kruhom. Za hrbtno se Vam pa krohotajo ter vas nazivljejo nerazsodno maso. Če zagazite v bedo, vas ne poznajo več, ker vedo, da ne boste zamogli več nositi v tisto nikdar polno bisago, torej ni vam treba več biti sodrug. Znan nam je slučaj starega, nad vse zagrizenega socialnega demokrata, kateremu ni bilo mogoče izhajati drugače, da ne bi bil klel čez cerkev, vero in farje. Prodajal je »njega« in razume se, da se je pri njem

23. avgusta.

Ni!

Rajnico so pokopali, ko so prejšnjo že prej izročili mater izemlji. Pokopani sta, ne da bi kdo vedel, kdo da sta bili.

Nihče naj ne pozna njunine krivde.

In on?

Ali zna, kaj da se je junija zgodilo? Ali molči, ker se boji? Naj vse večne čase molči!

Ko se Žiga vrne, bo žaloval za rajno ženo, o kateri ne ve, kdaj in kako da je umrla.

Ni li srečen?

Ni li to boljše kakor pa poznati njeno krivdo?

24. avgusta.

Kar se je moralo zgoditi, se je zgodilo.

Imena so znana.

Tudi mene je obiskal policist. Občeval sem tako mirno z njim, kakor da mi je vsaka krivda neznana.

Zakaj govorim o krivdi?

Saj sem lahko srečen, ker nisem prav nič kriv. Kako me je izpraševal, kako bi bil rad, da naj mu to ali ono povem?

Lahko bi govoril, a zakaj?

Zakaj?

Tako se vprašujem! Ne, molčati hočem, ker ljudje bi me ne umeli, kako da sem mogel sam obsoditi in sam maščevati. Kričali bi, da sem morilec in me tožili.

Ne, nisem morilec!

25. avgusta.

»Strah La Villettea prijet!«

Ne bi veroval, če bi tega povsod ne čital. Celo ime je označeno.

Pavel Koralevski!

Kako so vse preračunali, dognali so, da je morilec.

Imel je z rajnicama razmerje.

Svet, zdaj se smehlja nad sramoto dveh mož, ki ju je ženska varala.

On je v časnike dal inserate. Z umorjenkami so ga skupaj videli in nosil je ponarejeno brado.

Njegova krivda!

Ne, ni kriv, ali vsaj toliko ni kriv, da bi moral umreti.

Le ženska je bila kriva.

Zaprli so ga in zaslepljeni ljudje ne bodo verovali, da je nedolžen, če ne dobe zanj druge žrtve.

Osramotili so me, ko so sramoto moje žene in moje sestre v svet izkričali, naj li me že kot morilca obsodijo in proklinjajo?

Nočem, da bi moral nedolžen umreti, ker sta morali dve krivi ženski umreti.

Mojo izpoved hočem odposlati.

Sam sebe hočem sam maščevati.

Predno se bo ta dnevnik čital, ne bom več živ.

Tako je končala Raoul Morgenthinova izpoved.

Meni ni več potrebno veliko dostaviti. Nisem dvomil, da je morilec Pavel Koralevski, navidezni dokazi so govorili proti njemu tako močno, da bi ga vsako sodišče obsodilo.

Koralevski ni znal, da je bila Ellen Blasek usmrčena, pri drugem umoru je prišel zraven, ko so na pisk policijski gosti zabavališče zapustili. V strašnem strahu je rajnico izpoznal in je bežal v strahu, da bi ga umora ne obdolžili.

Usoda ga je zopet gnala v La Villette, kjer je bil nato aretiran.

Ko sem prečital izpoved Morgenthinovo, sem seveda takoj ukazal, da naj se Koralevski izpusti.

Hitel sem nato v Morgenthinovo stanovanje.

Mrtev je ležal na tleh, iz senc mu je kri kapljala, poleg njega je ležal revolver.

Zdravniki so rajnika preiskali in dognali, da njegovi možgani niso bili popolnoma zdravi.

Kar je torej storil, storil je v blaznosti.

Žiga Blasek je že bodoče leto sledil svoji umorjeni ženi in sestri.

Tako je končala povest o Strahu La Villette. Resnice razven mene ni nihče poznal.

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nikakih bolečin in tiščanja v želodcu, odkar rabimo Fellerjeve odvajalne Rhabarbara kroglice z znamko „Elsakroglic“. Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poskusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 škatlic franko 4 K. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg 264 (Hrvatsko).

shajala izbrana družba njemu enake vrednosti. Pa prišel je čas, ko ga je angel klical k računu pred Gospoda. Možak se spomni, da je bil nekdanj vzgojen v krščanski veri, da je kot kristjan začel živeti in mora tudi kot kristjan umreti. Dal je poklicati duhovnika ter je popravil vso svojo zamudo. Že potolažen pa reče okoli stoječim: »O, kako sem bil jaz neumen, da sem toliko časa tako črtil sveto cerkev in vero ter tako slepo drl za temi grdimi soc. demokraciji. Duhovni oče se je potrudil k meni in mi prinesel tolažila, ampak nobenega socialnega demokrata ni blizu, ki bi mi podal roko, ko se poslavljam iz tega življenja!« Ta slučaj ni edini, ko ljudje spoznajo, da so bili grdo osleparjeni, ali žalibog navadno je že zelo pozno, če ne že prepozno. Dobro delo stori tedaj vsak, ki koga iztrga iz kremljev teh brezvernih izkoriščevalcev »rdeče farbe«. Ker pa je vsak nase ponosen, če kaj dobrega stori, torej na delo za — dobro delo! Kar je kdo zamudil, naj popravi!

Ljubi lisjak! Spodobi se, da se ti prav lepo zahvalimo, da si nas zadnjič obiskal. Ampak da ti tako hitro kaj zvohaš, kar ni prav, za ta tvoj talent te pa res zavidamo, ker, ko bi mi to znali, bi si bili že zdavnaj pomagali, tako pa smo reve mirno trpeli. Pozna se, da prizadeti niso prav posebno zadovoljni, da si jih pošeškal, pa to nič ne stri, kogar se karanje prime, ta kaže, da ima še nekaj volje v sebi se poboljšati. Krivice nisi storil nikomur in mi znamo, da boš tudi pohvalil tistega, kateri se bo spreobrnul in postal napram ljudem človek. Ako ti bode čez praznike kaj mogoče, poglej enkrat zopet k nam; imamo ti še marsikaj potožiti, česar seveda sam nisi mogel opaziti. Veš, tista regulacija delavskih plač, ki bi bila morala že s pričetkom tega leta stopiti v veljavo, še zdaj Bog ve kod počiva, mi pa čakamo in čakamo, zraven pa stradamo. Ljubi lisjak, le misli si ubogega delavca, ki ima številno družino in že 13 mesecev bolno ženo v bolnišnici, pa reci, če ni škandal, če c. kr. uprava železnice zadržuje tistih par grošev priboljška. Mi imamo v naši sredini takega trpina, ki je prisojeno mu bedo dolgo mirno prenašal, ne da bi kaj tožil. Ko so sodelavci za to zvedeli, napravili so zanj bero. V čast vsem bodi tukaj povedano, da so tovariši usmiljenega srca darovali vsak po svoji moči, da priskočijo siromaku, ko je že skrajna sila. Le uprava, ki reši in sijajno preživlja mnoge popolnoma nepotrebne visoke uradnike, stiska pest in krati nam pravice. Uprava se tudi nič ne ženira gledati, da njeni organi ubogega delavca z namenom oškodujejo, kakor kaže naslednji slučaj. V naši kurilnici je bil nastavljen neki Jaka Trobež kot pisar, socialni demokrat in nemškutar, ki se je prav posebno razumel na postranske dohodke, seveda na stroške delavcev, ki so imeli z njim kaj opraviti. Sprejemal je od delavcev fotografije, da preskrbi legitimacije. Obenem si je dal od dotičnika tudi pristojbino za legitimacijo in za kolek izplačati. To še ni nič čudno, pač pa, kar je sledilo: Upravičeni ni videl nikoli več ne slike svoje in ne kronic, legitimacije pa tudi ni dobil. Tisti Trobež je prevzel od nekega delavca (ime na razpolago) dokumente, da uredi vse, da se izvrši vpis v provizijski sklad. Po dolgem času se je delavcu čudno zdelo, zakaj da ne dobi nikakega odloka. Šel je poizvedovat in je izvedel, da se zanj ni nič naredilo. Dokumentov pa tudi nikjer ni. Revežu se je dalo ukaz, naj si oskrbi nove dokumente, potem šele se za sprejem v provizijski sklad zamore primerne korake napraviti. Le-ta nabava novih dokumentov je prizadetega stala 14 K 25 vin. Ko bi to škodo moral trpeti kak bogat čifut-fabrikant, bi uprava takoj našla denar in škodo povrnila, ker pa je bil prizadet le ubogi njen delavec, ta pa že sam lahko prenese. V spričo takih dogodkov se mora pač kurilnično vodstvo skesano na prsa potrkati in vzdihniti: moj greh, ker ko bi bilo drugače vse v redu, ne bi bilo mogoče, da navaden pisar tako nemoteno in predrzno slepari. Trobeža je hvala Bogu že megla vzela, želimo le, da se sličnih temnih figur ne jemlje več v službo in če bi bil še tako veren sodrug. Saj dosti poštenih ljudi kruha strada. Ljubi lisjak, še na eno prošnjo te moramo opomniti, to je gospod bivši soci in sedani jugoslovane Leon Schulaert, ki misli da je zato na svetu, da se z drugimi, pridnimi ljudmi norčuje. Da plačan ni za to čudno delo, to znamo in ker ga resno delo ne veseli preveč, sumimo, da je sploh zastoj plačan. Še naše črne lokomotive se ga boje. Ako pride katera radi kake hibe njemu v roke, ji on samo kladvo ali

kake klešče od daleč pokaže, pa se ta uboga para takoj pocajta. Veščaki pravijo, da so take oddaleč - operacije za obrat nevarne in da tudi ni prav varno si iz vestnih delavcev norce briti; kaj pa ti lisjak k temu praviš? Bodi nam zdrav!

Idrijske liberalne klobasarije.

»Slovenski Narod« se je nedavno zaletel v S. L. S. in jo smešil svoječasnega gerentstva kot ponesrečeno, brezpomembno politično potezo; ker vsi vemo, kako bi liberalci naše njih »plodono« delovanje podirajoče ukrepe radi osmešili in njih utis zmanjšali, bomo tudi mi svoje povedali. Vsled nemarnosti in hujskanja liberalne c. kr. inteligence, nekaterih zagriženih družin in Toneta Kristana je bilo javno mnenje tako zapeljano, kakor bi živeli na Turškem. V občini so delali dolgove in se norčevali iz deželne odbora, po cestah so prirejali demonstracije, na shodih so neznano proti erarju in vladi hujskali. Vse to liberalni c. kr. gospodje niso samo mirno gledali, temveč tudi skrivoma podpirali in višek vsega so dosegli pri znani razpravi o pozidanju Čitalnice, vsled katere so bili obsojeni plačati komisijske stroške in ker se niso uklonili, je prišel gerent. Da bi ta udarec ublažili, so priredili shod, o katerem so pisali, da se ga je udeležilo 4000 oseb, pa jih še 300 ni bilo; denuncirali so gerenta okoli deželne vlade in lazili okoli deželne odbora, imeli »ogorčene« govorance v deželnem zboru, pa vse ni nič pomagalo. Inscenirali bi bili radi tožbo in so zato gerenta osebno napadali, samo da bi odvrnili pozornost od sebe. Ker so pa v Ljubljani Kristana in liberalce boljše kakor mi poznali, so nas tudi opozorili, naj jih pustimo bevske, in tako tudi mi nismo dali odgovora, ko so raznesli srce in obisti pretresujočo novico o »krivi prisegi« ljudje, ki dandanes pri nas tako pijano vlogo igrajo kakor so jo svojčas po Vipavskem; šele ko so sfrčale v zrak zarubljene notarjeve hlače, so se streznili. Takrat so odborniki milo tožili, češ, saj mi nismo nič krivi, storili smo to, kar so nam gospodje svetovali. Kaki so bili ti nasveti, razvidimo iz učinkov. Mestni računi so bili na primer tako uzorni, da so 950 K neizterljivega predujma utaknili med dohodke, kakor bi dandanes znanih 8000 K rad naš notar utaknil med aktivne zaostanke; račun sam ni bil bilanca, temveč dnevnik, kamor pridejo le resnični dohodki in stroški. Od raznih pobotnic so odbijali predujme in dohodnino, toda v knjigah ni tega nikjer, samo čisto izplačani zneski so med stroški. Takih pomot je za okroglih 500 kron! Zakaj se je tako delalo, ne bomo preiskovali, mi samo vemo, da tak računovodja ne zasluži pohvale, temveč brco! Na pokopališču je bil tak uzoren red, da še plačanih grobov niso pravilno nadzorovali. Posameznih del niso samo pod roko oddajali, temuč tudi brez knjigovodjeve vednosti. Vodovodnih pristojbin je bilo za okroglih 700 K izpuščenih, samo stranka J. P. je naknadno za 17 pip 340 K povrnila. Konec leta so delali razni »dobavitelji« račune za deske, cement, železo in podobno ropotijo, ne da bi se vedelo, kdo je na račun občine naročil, čemu je naročil in kdaj je naročil. Leta

1908 se je moralo takih računov enemu za 690 K 70 vin., drugemu za 522 K 95 vin., tretjemu celo za 903 K 27 vin. izplačati; stvar je izgledala, kakor da 5 do 6 strank leto za letom naš komun molze, in te so pri volitvah tudi najbolj proti nam delale. Stavbni red ukazuje zidane stavbe; pri nas se je dalo pismeno dovoljenje za zidano hišo, ustmeno se je pa lesena odobrila! Ali ni to komedija! Iz kapele sv. Janeza so predlagali javno stranišče ljudje, ki so se prišli k nam samo bogatit, o rednem občinskem delu pa nimajo ne volje, ne sposobnosti. Kaj so vse s številko 509 nameravali: knjižnico, ljudsko kuhinjo itd., naš rud. urad kot najvišji davkoplačevalec je pa dremal. Še več! Ako so nasprotniki demonstrirali in bili sodno kaznovani, ni nihče niti mazinca ganil, našim se je pa ob najmanjšem nastopu za S. L. S. grozilo. Trosili so laži o falzifikatih, v resnici so pa sam pošiljali neresnična poročila na deželni odbor in okrajno glavarstvo. Le en slučaj: leta 1908 je dobilo županstvo ukaz popraviti ljubevški most. V pisarni je ukaz pol leta ležal, v novembru je pa tajnik poročal, da je popravljen, četudi ni bila niti deska izmenjana. Kdor zna, pa zna! O vrednosti liberalnih »dokazov« še en slučaj! Ko smo se proti proračunu za 1910 pritožili, se je posebno svetnik S. jezil, ker se je tudi njegovemu društvu ugovarjalo. In glejte: na lepem si je izmislil, da pohajajo naši rekurzi iz srede čipk. komiteja, četudi dve tretjini članov zanje niti vedela ni. Mož je dobil pošten odgovor, kajti za kak »Slovenski Narod« se malo brigamo, svetniškem sumničenju pa ne bomo molčali! Ker N. M. liberalcem levite bere, so se spravili nad Kanduča s trditvijo, da on piše, da si je z našimi članki toliko v zvezi, kakor »Narod« s pametjo. Namen je prozoren, pa se ne bo obnesel! In take muhe govore o denuncijacijah, falzifikatih itd. Brigajte se za svoje sleparije pri cestah in povodnjih ter hvalite Boga, da se mi ne lotimo tega hvaležnega dela!

Krvoses kapitalizem.

Javornik. Marsikdo misli, kako dobro da se godi delavstvu, da se v delavskem listu nič ne oglasi. A ravno narobe se je zgodilo. Vsakemu vaškemu psu se godi boljše, kakor nam. Molčali smo pa zato, ker smo mislili, da se kaj izboljša. Lani bi bila kmalu polovica delavcev se poškodovala, ker jih je inženir šikaniral, letos pa kar zdrave delavce iz tvornice mečejo. Za vsako malenkost ti premeste delavca na slabše delo ali pa še obračun ne glede na to, če tudi deset let v tvornici delaš, če si družinski oče ali ne. »Dummer Esel, marsch hinaus«, to je zadnja beseda naših gospodov. Plače so pri nas zelo slabe, vsak kmet že pastirja tako plačuje, kakor naša tovarna. Pred nekaj tednov je nekaj delavcev izjavilo, da tako, kakor zdaj, ne morejo delati, inženir je pa dvema kar takoj dal obračun, enega pa tako razžalil, da išče pri sodnji zadoščenja. Če zahtevaš pravico, si ozmerjan in ti ljudje hočejo, da bi jih delavci v občinski odbor volili. Ne boš, Jaka!

Sava. Seja strokovnega društva Belo Nedeljo. Člani strokovnega društva se opozarjajo, naj redno plačujejo prispevke pa pogrebno podpora.

CILJ

prizadevanj, najti sredstvo za izboljšanje kave, ki odgovarja vsem zahtevam okusa in izdatnosti

dosežejo vedno le one gospodinje,

ki kupujejo kavini pridatek v zabojskih ali v zavitkih, označenih „s kavinim mlinčkom“.

One so izbrale najboljše, kajti pridatek za kavo „s kavinim mlinčkom“ je najjedrnatejši, najokusnejši in najizdatnejši izdelek te vrste, ker je

:pravi Franck.:

Tovarna v Zagrebu.

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
I. 1910. čez 87 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
■ K 608.996.84. ■

Ljudska
posojilnica

registr. zadruga z neomejenim zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo
prejema

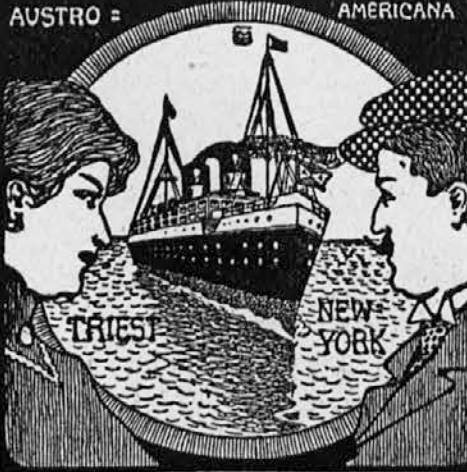
hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, gra-
šček, drž. in dež. posl. predsednik; Josip Šiška,
stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton
Belec, posest. in trg. v St. Vidu n. Lj.; Dr.
Josip Dermastia; Anton Kobi, pos. in trg., Breg
pri Borovni.; Karol Kauschegg, velepos. v Ljub-
ljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani;
Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni
posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posest.
in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.;
Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

AUSTRO-AMERICANA



Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Smetetka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami
Maček & Komp.
Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana
cvetlični salon p. Trančco 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisi. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetlic.
Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjaviti: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET
urar in draguljar, Ljubljana
Šelenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.
Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

 **Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka
najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu
Josip Vidmar, tovarna dožnikov, Ljubljana Pred škofijo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico šte. 5.
Priporočata svojo veliko sodov. Prevzema tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih njegovih strokov spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih
vozniških koles in
šivalnih strojev
za rodbino in obrt.



A. Lukič
Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, kreplivo in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog,
steklenica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Sladin“ za otroke škatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec kreplivo sredstvo
steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v., in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana
Prešernova ulica
:: priporočata svojo ::
veliko zalogo čevljev
:: domačega izdelka ::

**Agitirajte za naše časopise, po-
sebno za del. list „Našo Moč“.**

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!
Samo 6 dni!
Havre
New-York
francoska prekomorska družba
Veljavne vožnje liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARD**
oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetijske posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.



**Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh veselih in žalostnih dogod-
kih „Slovenske Straže!“**

TEOD. KORN
pokrivalce streh in klepar, vpeljalec strelododov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.
Priporočata se za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (Eternit) patent Hartschek z izbočno in ploščasto
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

